

1.	Nazwa przedmiotu w języku polskim oraz angielskim Archeologia kolonizacji europejskiej XV-XIX w./ Archaeology of European Colonization, 15th–19th Centuries
2.	Dyscyplina Archeologia
3.	Język wykładowy polski
4.	Jednostka prowadząca przedmiot Instytut Archeologii
5.	Rodzaj przedmiotu (obowiązkowy, do wyboru) Do wyboru
6.	Kierunek studiów (specjalność)* archeologia
7.	Poziom studiów (I stopień*, II stopień*, jednolite studia magisterskie*) II stopień studiów
8.	Rok studiów
9.	Semestr (<i>zimowy lub letni</i>) letni
10.	Forma zajęć i liczba godzin Konwersatorium, 30 godzin
11.	Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu Student powinien posiadać dobrą ogólną znajomość historii powszechnej XV–XIX wieku, w szczególności epoki wielkich odkryć geograficznych, europejskiej ekspansji morskiej oraz procesów kolonizacyjnych. Wymagana jest także podstawowa wiedza z zakresu archeologii historycznej i kultury materialnej epoki nowożytnej, orientacja w podstawowych koncepcjach dotyczących kontaktów międzykulturowych, globalizacji i przemian gospodarczych, a także bierna znajomość języka angielskiego umożliwiające korzystanie z literatury naukowej. Student powinien umieć analizować źródła archeologiczne oraz konteksty stanowisk epoki nowożytnej, korzystać z literatury (w tym anglojęzycznej) przy przygotowywaniu prac, formułować wnioski badawcze w oparciu o dane archeologiczne i historyczne oraz posługiwać się podstawowymi narzędziami wyszukiwania informacji naukowej. Student powinien być przygotowany do udziału w dyskusji akademickiej, wykazywać zdolność krytycznego myślenia, chęć samodzielnego poszerzania wiedzy, świadomość etycznych aspektów badań nad kolonizacją oraz odpowiedzialność za rzetelność analiz i interpretacji naukowych.
12.	Cele kształcenia dla przedmiotu Pogłębienie wiedzy oraz rozwinięcie umiejętności badawczych studentów w zakresie archeologii europejskiej ekspansji kolonialnej XV–XIX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem najnowszych wyników badań prowadzonych w obu Amerykach, Europie i regionach pozaatlantyckich. Zajęcia mają na celu przedstawienie aktualnego stanu badań dotyczących początków, przebiegu i rozwoju europejskiej kolonizacji, a także omówienie kluczowych stanowisk archeologicznych dokumentujących dynamikę tych procesów. Istotnym elementem kursu jest analiza wczesnych osiedli kolonialnych,

	ich organizacji przestrzennej, infrastruktury, systemów gospodarczych oraz prób lokalnej adaptacji technologicznej i kulturowej. Kurs ma również na celu kształtowanie umiejętności interpretacyjnych, rozwijanie krytycznego podejścia do źródeł archeologicznych oraz poszerzenie wiedzy na temat złożonych relacji między Europejczykami a społecznościami rdzennymi w świetle danych archeologicznych.	
13.	Treści programowe 1. Rozwój i kierunki badań archeologii historycznej dotyczącej obszaru obu Ameryk; tradycje badawcze. 2. Najnowsze wyniki badań nad początkami europejskiej kolonizacji Nowego Świata – przebieg procesów, kontekst kulturowy i środowiskowy, ramy chronologiczne oraz metodologia ich ustalania. 3. Najwcześniejsze ślady obecności Europejczyków w Amerykach – krytyczna analiza dowodów archeologicznych, ich interpretacja i kontrowersje badawcze. 4. Zagadnienia wczesnego zasiedlenia obu Ameryk w świetle archeologii, historii i archeobotaniki; dynamika osadnicza, adaptacje i modele funkcjonowania pierwszych kolonii. 5. Kształt, organizacja i infrastruktura europejskich osiedli w Nowym Świecie – analiza wybranych stanowisk, zróżnicowanie regionalne i czynniki wpływające na ich rozwój. 6. Kultura materialna pierwszych kolonistów oraz próby implementacji i rozwoju lokalnej produkcji: ceramika, metalurgia, hutnictwo szkła, rzemiosło - dane archeologiczne i interpretacje. 7. Zmierzch dominacji Hiszpanii i Portugalii w Nowym Świecie oraz ekspansja Anglii i Francji – archeologiczne ślady rywalizacji, zmiany modeli osadniczych i gospodarczych. 8. Relacje Europejczyków z ludnością rdzenną – handel, konflikty, wymiana technologiczna; krytyczna interpretacja danych archeologicznych i źródeł pisanych. 9. Początki angielskiego zasiedlenia Ameryki Północnej – Jamestown, Popham, wczesne kolonie przybrzeżne i ich zaplecza gospodarcze. 10. Ekspansja francuska w Ameryce Północnej – stanowiska archeologiczne, analiza infrastruktury kolonialnej i transatlantyckich sieci wymiany. 11. Ekspansja holenderska oraz rola europejskich kompanii handlowych w kształtowaniu krajobrazu kolonialnego – infrastruktura, kontakty i kultura materialna. 12. Europejska kolonizacja poza oboma Amerykami – przykłady z Afryki, Azji i Oceanii; porównawcze uwarunkowania środowiskowe i kulturowe. 13. Archeologia podwodna okresu wczesnokolonialnego – wyniki badań wraków statków europejskich, rekonstrukcja tras, ładunków, technologii i praktyk morskich.	
14.	Zakładane efekty uczenia się Student/studentka:	Symbole odpowiednich kierunkowych efektów uczenia się
	Wiedza: Student posiada pogłębioną wiedzę na temat najważniejszych teorii dotyczących chronologii, przebiegu oraz charakteru europejskiej kolonizacji Nowego Świata, a także rozwoju archeologii historycznej jako dyscypliny. Student zna różne modele teoretyczne tłumaczące procesy zasiedlania obu Ameryk przez Europejczyków, w tym	K_W04 K_W05

	zróżnicowane formy, zasięgi i dynamikę osadnictwa kolonialnego. Student posiada wiedzę na temat przebiegu europejskiej ekspansji kolonialnej, potrafi wskazać czynniki środowiskowe wpływające na wybór modeli osadniczych oraz zna archeologiczne podstawy rekonstrukcji relacji Europejczyków z ludnością rdzenną. Student rozumie ekonomiczne aspekty kolonizacji europejskiej, w tym przemiany gospodarcze związane z globalizacją świata nowożytnego oraz ich materialne konsekwencje rozpoznawalne w źródłach archeologicznych.	
	Umiejętności: Student potrafi krytycznie analizować proces europejskiej kolonizacji Nowego Świata oraz jej konsekwencje dla społeczności rdzennych, a także zdefiniować i interpretować przemiany kulturowe wynikające z tych procesów. Student posiada umiejętność klasyfikacji i interpretacji materiałów archeologicznych pozyskiwanych ze stanowisk związanych z wczesną kolonizacją europejską.	K_U04 K_U05
	Kompetencje społeczne: Student dostrzega potrzebę stałego pogłębiania wiedzy oraz aktualizowania informacji w obliczu dynamicznego rozwoju badań nad archeologią kolonialną. Student potrafi krytycznie oceniać literaturę przedmiotu oraz odpowiedzialnie i przejrzysto prezentować wnioski wynikające z analizy materiału archeologicznego i kontekstów badawczych.	K_K01 K_K06
15.	Literatura obowiązkowa i zalecana (<i>źródła, opracowania, podręczniki, itp.</i>) C. E. Orser, B. M. Fagan, Historical archaeology, New York 1995 C. E. Orser (red.), Encyclopedia of Historical Archaeology, London-New York, 2002 D. Gaimster, T. Majewski (red.), International handbook of historical archaeology, New York 2009 E. R. Wolf, Europa i ludy bez historii, Kraków 2009 D. Hicks, M. Beaudry (red.), The Cambridge companion to historical archaeology, Cambridge 2006.	
16.	Metody weryfikacji zakładanych efektów uczenia się: - pisemna praca semestralna (analiza literatury lub studium przypadku), udział w zajęciach i dyskusjach	
17.	Warunki i forma zaliczenia poszczególnych komponentów przedmiotu: - ocena pisemnej pracy semestralnej - ocena aktywności ustnej	

18.	Nakład pracy studenta wyrażony w godzinach zajęć oraz punktach ECTS	Liczba godzin przeznaczona na zrealizowanie danego rodzaju zajęć
	zajęcia (wg planu studiów) z prowadzącym: wykład*: - ćwiczenia*: - laboratorium*: - inne:	30
	praca własna studenta (w tym udział w pracach grupowych): np.: - przygotowanie do zajęć: - czytanie wskazanej literatury: - przygotowanie prac/wystąpień/projektów: - napisanie raportu z zajęć: - przygotowanie do sprawdzianów i egzaminu:	60
	Łączna liczba godzin zajęć	90
	Liczba punktów ECTS	